

Силабус курсу
Історія краєзнавства та краєзнавча практика

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 032 історія та археологія
Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»
Кількість кредитів – 6

Рік підготовки, семестр – 2 рік, IV семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: четвер, 12.45-14.05, ауд. 1003
Консультації: п'ятниця 14.05, ауд. 1006

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП **Ятищук Оксана Василівна**, кандидат історичних наук, доцент

Контактна інформація 03охана05@ukr.net 067-839-73-93

Опис дисципліни

Метою викладання дисципліни є формування у студентів організаційно-методичних навичок і вмінь щодо організації в шкільних умовах вивчення рідного краю і використання краєзнавчого матеріалу в навчально-виховному процесі. Головне завдання курсу полягає у формуванні у студентів організаційно-методичних навичок і вмінь щодо організації шкільної туристсько-краєзнавчої роботи, використання краєзнавчого принципу у навчальному процесі. Передбачено набуття знань про методи дослідження природи, історії, культури, економіки рідного краю з метою використання краєзнавчого матеріалу в курсах шкільної історії та позакласної туристсько-краєзнавчої роботи. Важливим є також оволодіння практичними навичками щодо організації туристсько-краєзнавчої роботи в школі, організації та проведенню туристських походів, експедицій та екскурсій із школярами, організації роботи шкільних краєзнавчих музеїв, участі у різноманітних туристських і краєзнавчих заходах.

Навчальний контент

Год. (лек. /сем.)	Теми	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Тема 1. Національно-державотворчий аспект краєзнавчої роботи	Знати сутність, завдання й особливості навчальної дисципліни, її категоріальний апарат, історіографічні етапи дослідження. Характеризувати основні функції, завдання, структуру і методи краєзнавства.	Питання
2 / 4	Тема 2 Міжетнічно-консолідуєчий аспект	Знати територіальні відмінності поліетнічного простору України. Розуміти історичні особливості етнічної проблеми в Україні.	Питання Презентація
2 / 2	Тема 3. Регіонально-культуровідтворюючий аспект	Вміти пояснити першоджерела української культури в матеріальній та духовній спадщині прадавніх слов'ян. Витоки традиційної святково-побутової обрядовості	Питання Проблемні завдання
2 / 4	Тема 4. Краєзнавча освіта та виховання як складова частина загальної системи освіти в Україні.	Знати та вміти застосувати головну мету позашкільної краєзнавчої освіти та виховання: створенні умов для творчого, інтелектуального та фізичного розвитку особистості, впровадженні якісно нових форм і методів організації позашкільної життєдіяльності дітей та учнівської молоді, організації їх дозвілля та задоволення освітніх потреб шляхом участі у пошуково-дослідницькій та туристсько-краєзнавчій, художній, декоративно-прикладній та інших видах творчості.	Питання Презентація

2/4	Тема 5. Науково-просвітницький аспект	. Розуміти історичний процес регіонального поділу української території. Досвід виділення історико-географічних регіонів в 60-х роках минулого століття. Передумови формування принципів нового розмежування території України.	Питання Проблемні завдання
2/2	Тема 6 Педагогічно-соціалізуючий аспект	Знати зміст та методики краєзнавчого навчання і виховання. Погляди педагогів і вчителів на необхідність наблизити навчання до оточуючої дійсності.	Питання Тести
2/2	Тема 7. . Вивчення природи рідного краю	Знати основні етапи фізико-географічних досліджень Вивчення природних комплексів в процесі шкільних екскурсій. Краєзнавча стежка. Охорона природи краю.	Питання Презентація
2/2	Тема 8. . Вивчення історії рідного краю	Знати пам'ятники історії та культури рідного краю, їх наукове, історичне та художнє значення. Історико-краєзнавча робота учнів (робота в музейному фонді, архіві, бібліотеці тощо).	Питання Презентація
2/4	Тема 9. Основи матеріальної культури краю	Вміти дослідити напрями соціально-економічного вивчення краю Основні джерела та методи вивчення. Господарство краю (галузі спеціалізації)	Питання Презентація
2/2	Тема 10. . Культура і мистецтво краю	. Знати об'єкти культури і мистецтвознавчого краєзнавства (народне декоративноприкладне мистецтво, усна народна творчість, місцева художня література, зображувальне мистецтво, музична та танцювальна культура, архітектура, пам'ятні місця).	Питання Проблемні завдання
4/6	Тема 11 Організація шкільного краєзнавчого музею	. Визначити основні принципи організації та діяльності музею. Знати принципи комплектування фондів. Вміти підготувати та провести екскурсію в шкільному музеї.	Питання Проблемні завдання

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці	Програмні компетентності
Загальні компетентності	
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю
ЗКЗ	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК9	Здатність бути критичним і самокритичним.
Фахові компетентності	
ФК1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

ФК9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК12	Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими
Програмні результати навчання	
ПРН 6.	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії
ПРН 9.	Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України
ПРН 12.	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот.
ПРН 15.	Знати особливості відповідних історичних подій на Тернопіллі та використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 16.	Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації регіональних особливостей історичного процесу.

Літературні джерела

1. Бугрій В. С. Проблема визначення вихідних понять теорії шкільного краєзнавства // Філософія науки: традиції та інновації, 2014, № 2 (10). С. 106 – 113.
2. Иванов П. В. Основы школьного краеведения: Учебное пособие .Петрозаводск: ПГУ, 1977.106 с.
3. Костиця М. Ю. Шкільна краєзнавчо- туристична робота: Навч. посібник / М.Ю. Костиця, В.В. Обозний. К.: Вища школа, 1985.
4. Корнеев В. П. Рідний край. Програма для учнів 5 класу середньої загальноосвітньої школи / В. П. Корнеев // Географія та основи економіки в школі. 2000. № 3. С. 6-8.
5. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм. К., Вища школа 1994.
6. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство. К.: Знання, 2006.
7. Обозний В. В. Краєзнавство: Навчальний посібник-практикум / В. В. Обозний К.: Міжнародна фінансова агенція, 1997. 265 с. 33
8. Олішевська Ю. А. Основи краєзнавства: навчально-методичний посібник.К., 2011.
- 9.. Прокопчук В. С. Шкільне краєзнавство: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка. К., Кам'янець-Подільський: Кондор, 2010.
10. Прокопчук В.С. Деякі аспекти теорії і методології шкільного краєзнавства // Краєзнавство. К., 2011.Вип.3. С. 29- 35.
11. Прус І. Т. Краєзнавча робота в школі. К.: Рад. школа, 1984.112 с.
12. Строев К. Ф. Краеведение М.: Просвещение, 1974.144 с.
13. Рудницька Н. Ю. Використання вчителями краєзнавчого матеріалу в навчально-виховному процесі: історико-педагогічний аспект / Н. Ю. Рудницька // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2003. Вип.12 С. 230-233.
14. Тронько П. Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи) К., 2000. 270 с.
15. Указ Президента України «Про стратегію національно-патріотичного виховання» від 18 травня 2019 р. [Електронний ресурс]- Режим доступу - <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>
23. Червона книга України [Електронний ресурс] – Режим доступу - <https://redbook-ua.org/>

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється

використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-5) усне опитування, завдання	30
Модуль 2 (теми 6-10) усне опитування, завдання, ессе	30
ІНДЗ (теми 1-10)	20
Екзамен (теми 1-10) – тести	20